

DERIVATE DISCUTABILE (II)¹

IULIA MĂRGĂRIT*

Articolul de față reia problema „derivatelor discutabile”, și de această dată, în marea lor majoritate, de proveniență dialectală.

În acest sens, în cele ce urmează, ne propunem să prezentăm, sub aspectul creării, câteva formații, aparent derivate, „de serie scurtă” (*fumedenie*, *sumedenie*, *chipodanie*, *rubedenie*), a căror analiză dificilă este subliniată în bibliografia de specialitate (cf. Popescu-Marin 1966: 43, FCLR IV: 203–204).

Până în prezent, după sinteza efectuată de FCLR IV: 203–204, situația acestora este următoarea: *fumedenie* „fumărie, cantitate mare de fum” (cf. *fum*) și *sumedenie* (la sg., urmat de determinări la pl. introduse prin prepoziția *de*) „număr sau cantitate mare” (cf. *sumă*), ambele fiind grupate s.v. *-edenie*, considerat derivativul comun al celor două formații, analizabile, preluate din DI. După DLR, *sumedenie* prezintă variantele *sumădenie* (a. 1790) și *sumetenie* (Gheție, Barcianu, Petrovici). Secvența finală *-edenie* apare și în substantivul *rubedenie* (*rebedenie*) „rudă, neam”, cuvânt cu „structură neclară” (FCLR IV: 203), pentru care DLR și DEX trimit la *rudenie*.

Fumedenie și *sumedenie*, ambele de genul feminin, sunt raportabile la substantive și au sens augmentativ. Ca origine, cele două substantive sunt controversate. După unele lucrări de referință (Scriban, CADE, DA), cel dintâi s-ar fi format de la *fum*, după „modelul” *sumedenie*, dar vechimea atestărilor contrazice această ordine. În DLR, *sumedenie* este atestat începând cu 1790, iar *sumă*, în secolul al XVII-lea (Varlaam), în timp ce *fumedenie* a fost identificat, conform DA, în sursa *Îndreptarea legii* (a. 1652).

E. Petrovici (1929–1930: 330) consideră *fumedenie* o etimologie populară pentru *sumedenie*. G. Pascu (1916: 242) analizează *fumedenie* prin **fumed* < *fumidus* „qui fume...”.

¹ Numerotarea din titlu se justifică prin publicarea, de către noi, a unui prim articol cu același titlu, în volumul *Lucrările celui de-al Cincilea Simpozion Internațional de Lingvistică (București, 27–28 septembrie 2013)*, editori: acad. Marius Sala, Maria Stanciu Istrate, Nicoleta Petuhov, [București], Editura Univers Enciclopedic Gold, [2015], p. 129–141.

* Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, București, Calea 13 Septembrie, nr. 13, România.

În DLR și în DEX, *sumedenie* este raportat la *sumă*, fără indicarea sufixului. După observația FCLR, prima dintre lucrările de referință a inclus în lista de cuvinte *sumed* „umed” și *sumedeală* „igrasie”, dar cele două lexeme citate nu au legătură semantică (și nici etimologică) cu *sumedenie*. În plus, DLR înregistrează substantivul *sumedie*, format de la *sumedenie*. FCLR IV: 203 menționează intervenția lui E. Petrovici (*loc. cit.*), privitoare la crearea cuvântului *sumedenie*, sinonim cu *fumedenie*, format de la *sudom*, *sodom* „mulțime, cantitate mare” (< sl. *sodomŭ*), prin etapa **sudumenie* (ca *prăpădenie* de la *prăpăd*), în urma metatezei: *sumedenie*, apoi, prin etimologie populară, raportat la *sumă*. Pentru a explica finala *-edenie*, s-a mai apelat la alb. *sumětě* (Cihac, I), la *rubedenie* (TDRG, CADE), la *prăpădenie* (Șăineanu, DU), la *fumedenie* (Pascu, Pușcariu); după Scriban, *sumedenie* este „rudă” cu *jumede*, *jumet* (var. de la *jimăt* „hărmălaie”) sau *sudom*.

Cât privește *chipodanie*, considerându-l un caz izolat, FCLR IV: 206 îl analizează prin raportare la *chip* + formantul **-odanie*.

*

După informațiile oferite de DA, s-ar părea că *fumedenie* constituie o creație anterioară în raport cu *sumedenie*. Înclinăm să credem că lucrurile nu stau tocmai așa. Cu semnul specific arhaicității în CADE și calificat „vechi” în Scriban, *fumedenie* dispune de puține atestări, mai întâi în *Îndreptarea legii*, la 1652 (*Să dobândesc iertare multelor mele fumedenii de păcate*, apud GCR I: 157, după DA), și apoi, la mare distanță în timp, în Șez. II, 1893: 228 (*fumedenii „desime mare de oameni ori de copaci”*, informație valorificată și de DA). Contrar datărilor din DA (pentru *fumedenie*) și din DLR (pentru *sumedenie*), mai întâi DA (în fascicula respectivă, publicată în 1911), apoi CADE și Scriban se pronunță, indirect, în favoarea unei anumite priorități, prin aceeași mențiune etimologică: „de la *fum*, după *sumedenie*”.

Slaba reprezentare în circulație nu i-a putut conferi lexemului o poziție consolidată, astfel încât să impulsioneze analogic crearea unui cuvânt nou. Poziția dicționarelor (Scriban, CADE, DA), în această chestiune (*fumedenie* s-a format după *sumedenie*), pare pe deplin susținută de realitatea lingvistică.

Pentru analiza cuvântului *sumedenie*, dicționarele, majoritar, fac mențiunea „de la *sumă*”. Similar procedează și Florența Sădeanu (1962: 56), dar analizând ambele formații, separate în bazele corespunzătoare (*sumă*, *fum*), la care adaugă, în plus față de amintitele lucrări, formantul *-edenie*, inclus valoric între sufixele colective. Întrucât nu împărtășim aceeași părere, reluăm analiza. Dacă avem în vedere mai ales structura variantei *sumădenie*, menționată de DLR, atunci putem identifica baza derivativă *sumă* s.f., formantul *-enie*, compatibil și cu temele nominale (Rudeanu 1960: 103), dar și un element de intruziune *-de-*, ipoteză avansată deja (Mărgărit 2005: 170–171). Identitatea acestuia din urmă o putem stabili prin urmărirea câtorva ocurențe ale bazei (cu varianta *somă*, în limba veche), după DLR: *S-au strâns câțeva somă de oști* (M. Costin, *Letop.*, I: 221), *Dintr-atâta somă de oaste ce fusese, de-abe au scăpat 1000-2000* (I. Neculce, *Letop.*: 332),

O sumă de negustori mari scrâșneau, văzându-și apropiata cădere (Caragiale, *Opere* IV: 27), **La o casă a fost o sumă de fete**, băieți neavând (Vârcol, *Vâlcea*: 25), **Nici cu gândul nu-și dădea cineva să ajungă la atâta sumă de vaci** (Bârlea, A. P. II: 108).

Sintagmele *somă de oști*, *somă de oaste*, *sumă de negustori*, *sumă de fete*, *sumă de vaci* conțin prepoziția *de*, care intră în regimul sintactic al determinării prin nume. Cât privește semantismul, *sumă*, ca atare, semnifică „cantitate (mare), multitudine”: *Vițelul atunce, plin de bucurie, / Auzind că unchiul s-a făcut boier, / Că are clăi sumă și livezi o mie: / „– Mă duc”, zise-ndată, „nițel fân să-i cer”* (Alexandrescu, *Poezii*: 64); apoi, în combinație cu prepoziția *de*, *sumă de* + substantiv exprimă același semantism „foarte mult, cantitate mare, în privința determinatului”, dar printr-o construcție mult mai clară: *Țara este îndatorită a da... o sumă de orz* (a. 1814, după DRL). Întrucât construcția poate apărea în contexte excelând în expresivitate, realizată prin mijloace lexicale (*are sumă de vaci, grozăvenie!*), pasul următor ar consta din atragerea construcției prepoziționale în derivare: *sumă de* > *sumădenie*, apoi în perfectare fonetică: prin acomodare, [ă] – [e] > [e] – [e], *sumedenie*. Formantul atașat analogic (cf. *grozăvenie*) sporește, indiscutabil, expresivitatea cuvântului din construcția prepozițională. Pentru comparația cu secvența substantiv + prepoziție (*sumă de*) oferim câteva contexte preluate din DLR: *Cum putură tăcea atâta sumădenie de ani!* (a. 1790), *Am cheltuit sumedenie de bani!* (Alecsandri, T.I: 723.), *Când a intrat, o sumedenie de fete de împărat robite!* (Bârlea, A.P. II: 200). Corelarea *sumă de bani/sumedenie de bani* (valabilă și pentru toate celelalte exemple) relevă nu numai augmentarea formală a cuvântului, ci și sporirea potențialului expresiv al acestuia (cf. *grozav/grozăvenie, sumă/sumedenie*) cu mențiunea că numele, de această dată, capătă valoare de adjectiv. Paralelismul dintre cele două cupluri se întregește similar, dacă luăm în calcul prezența unui al treilea membru, intermediar ca structură, compunând astfel o relație graduală evidentă: *grozav – grozăvie – grozăvenie* (cf. *ninge grozav; ~ grozăvie!; ~ grozăvenie!*). Se poate observa că expresivitatea este direct proporțională cu amplificarea survenită. Atestarea *sumedie* s.f. „*sumedenie*” (*Le-a dat o sumedie de copii*, pct. 938, Frâncești, Tg.-Jiu) din *Gl. Olt.*, apud DLR s.v., DGS III s.v., face ca tripticului semnalat să-i corespundă analogic *sumă – sumedie – sumedenie*. Ni se pare că acesta ar fi argumentul în virtutea căruia s-a conturat, mai întâi, *sumedenie*, de la care a fost posibil să se desprindă, mai apoi, *sumedie*. Chiar dacă *grozav* > *grozăvie* > *grozăvenie* reprezintă un „crescendo” formal și expresiv, creat în această ordine, suita paralelă s-a realizat fără respectarea aceluiași criteriu: *sumă* > *sumedenie* > *sumedie*. În aceste condiții, raportarea la *grozav, grozăvie, grozăvenie* prezintă importanță pentru crearea analogică „probabilă” a „completării” *sumedie* și nu pentru succesiunea în care au apărut componentele seriei: *sumă, sumedenie, sumedie*. Dacă avem în vedere „punctul de plecare”, *sumă*, construcția prepozițională *sumă de*, antrenarea acesteia într-un derivat analogic *sumedenie*, atunci putem remarca și semnificația graduală a acestora: 1. *sumă* „cantitate mare” (prin însuși semantismul

cuvântului: „total”): *La județu Focșanilor nu s-au putut face pe deplin suma fânului ce s-au orânduie* (a. 1809, după DLR). 2. *sumă de*, aproape cu același sens, modificarea sensibilă de înțeles devenind evidentă prin comparația cuvânt simplu/construcție (*bani/sumă de ~*), aceasta din urmă absolut necesară ca etapă pentru structura ulterioară, *sumedenie*: *De nu ați avea atâta sumă de bani... ceareți împrumut* (Petrovici, P.: 111, după DLR). 3. *sumedenie* „cantitate foarte mare, enormă”: *Cum o să poată găsi el cumpărător pentru atâta sumedenie de bani?* (Slavici, N. II: 264, după DLR).

Pentru confirmarea ipotezei avansate, referitoare la baza derivativă = construcție prepozițională, încercăm să urmărim și celelalte cazuri. Revenind la fuziunea *fumedenie*, pentru aceeași schemă de analiză, *fum de* + suf. *-enie*, aceasta relevă necesitatea unei vocale la joncțiune, prin absența terminației vocalice a bazei. Pentru început, ar fi putut apărea chiar **fumădenie*, după potențiala variantă primordială *sumădenie*, căreia i-ar fi urmat *fumedenie*. Selectarea bazei **fumde* s-ar explica prin criteriul necesității expresive: *o sumă*, *o sumedenie* de lucruri sau de ființe, la mare distanță se percepe ca un *fum*, ca o iluzie optică vapoasă. Este și motivul pentru care considerăm *fumedenie* creație secundară prin raportare la *sumedenie*.

O situație specială prezintă „cazul” *chipodanie*, semnalat și comentat de Magdalena Popescu-Marin (1966: 43). Este integrat de autoare în categoria derivatelor cu *-anie*, cu o formă curioasă, neobișnuită, deoarece în corpul lor apar intercalate elemente neanalizabile, care nu țin cont nici de temă, nici de sufix. În *chipodanie*, sufixul apare precedat de *od-*. În consecință, ne propunem o analiză diferită a cuvântului, pornind de la glosele cu care a fost furnizat în *Glosar dialectal din comuna Deda*, inclus în MAT. DIALECT. I: 155–199: *chipodanie*, *chipodănie* 1. „copil mic, neformat încă, chip de om”: *Uite ce chipodanie de copil!* 2. „arătare, făptură nefirească”: *Mi-a ieșit în cale o chipodanie de femeie*. Definiția formulată pentru primul sens „copil mic, neformat încă, chip de om”, prin construcția prepozițională, *chip de om*, relevă aceeași posibilitate combinatorie-analitică precum cazurile precedente, chiar și iminența elementului vocalic de legătură²: *chipu de om* + *-enie* > *chipudenie* > *chipodenie*. Am presupus același formant, integrând derivatul în scurta serie discutată și, totodată, implicând un factor suplimentar în cristalizarea var. *chipodanie*. Sugestia ne-a venit de la aceeași glosă a cuvântului, dar pentru cel de al doilea înțeles, indicația „arătare, făptură nefirească”, îndreptându-ne atenția către *pocitanie*. Semantismul acestui derivat „ființă pocită, p. ext. monstru, pocitură” (v. DLR s.v. 1.) ar fi impulsivat paralela *chipodenie/pocitanie*, favorizând substituția de afix: *chipodenie* > *chipodanie*. În ciuda faptului că, pentru început, sensul derivatului „model” a fost imprimat de baza derivativă (*pocit*), în timp, ambele componente s-au uniformizat ca sens, sufixul preluând și el conotația peiorativă. Încărcătura semantică dobândită se poate proba prin alăturarea *chipodenie/chipodanie*. La acestea, mai adăugăm și posibilitatea relației *pocitanie de*, când derivatul devine epitetul numelui pe care îl

² Fără să intrăm în detalii, ar putea reprezenta rostirea dialectală a lui [u] final.

însoțește. Exemplul ilustrativ din *Glosarul* citat susține afirmația prin sinonimia relevantă: *chipodanie/pocitanie* și prin același tip de legătură cu numele precedent (*chipodanie de copil, ~ de femeie = pocitanie de copil, ~ de femeie*).

Cele câteva cuvinte de mai sus se înscriu într-o serie, virtual, mai largă prin cuprinderea unor derivate de felul *potopenie, prăpădenie*, corelabile cu aceeași construcție prepozițională cu *de: potop de, prăpăd de*, cu același semantism „cantitate imensă, număr foarte mare de ființe sau de lucruri”. Pentru *potopenie*³ 1. „inundație”, DLR restricționează circulația, limitând-o la „dicționarele din trecut”, iar pentru sensul 2. „calamitate, dezastru”, face o mențiune similară, „astăzi rar”. În schimb, *potop de*, cu prima atestare în „Albina românească” (1829), după DLR, își menține actualitatea: *potop de vorbe, ~ de gânduri*. În absența unui complex sonor propice aglutinării, *potop de* nu depășește faza de construcție prepozițională, derivatul cu *-enie* fiind unul obișnuit. În schimb, *prăpăd de*, după același DLR, prezintă o vitalitate sporită în ambele ipostaze, construcție/derivat: *Cine era să stăpânească, după moarte-i, atâta prăpăd de pământ și de norod?* (Rădulescu-Codin, *Îngerul*: 87), *Dar cum să te cobori, căci jos era prăpădenie?* (Creangă, *Opere*: 205). Dată fiind structura fonetică a bazei, prin implicarea exclusivă a acesteia sau a construcției prepoziționale dezvoltate de la aceeași bază, derivatele nu prezintă relevanță. Dacă, formal, *prăpădenie* nu a constituit un model clar de construcție prepozițională, captată ca bază derivativă (cf. *prăpăd de* + suf. *-enie = prăpăd* + suf. *-enie*), în schimb, din punctul de vedere al expresivității, nu putem exclude nici paralelismul dintre acesta și *sumă, sumă de, sumedenie* și nici influența acestuia (*prăpădenie de oameni!*) asupra seriei citate în anumite contexte. Cel puțin ca element lexical de sprijin din punct de vedere structural, *prăpădenie* a avut un rol pe care nu îl putem ignora tocmai prin posibilitatea de a identifica în structura acestuia secvența *-edenie*.

Dat fiind faptul că *sumedenie* este cel mai bine reprezentat (în diacronie și în sincronie), că este singurul care figurează în relația trimembră *sumă – sumedie – sumedenie*, ca și potențialul model, *grozav – grozăvie – grozăvenie*, putem presupune că lui i-ar fi revenit întâietatea între derivatele descendente din construcția prepozițională cu *de*.

În seria derivatelor anunțate am inclus și *rubedenie*, în baza posibilității aparente de a identifica tranșa finală *-edenie*. Dar atât! Analiza nu se poate efectua, „structura neclară” a cuvântului nu permite (FCLR IV: 203). Și, totuși, lucrarea citată include cuvântul s.v. *-edenie* din paragraful *Sufixe complexe (ibidem)*.

Dicționarele, făcând trimitere la baze diferite (*rudă, rudenie*), nu au rezolvat etimologia cuvântului. Numai Scriban restricționează circulația acestuia la Muntenia, unde ar fi apărut sub influența lexemului de origine sârbă, *rodbina*.

³ Dicționarele (CADE, SDLR, DLR) indică originea slavă a cuvântului (*potopljenije*), detaliu lipsit de relevanță pentru vorbitori, pe care în cazul de față, i-a interesat forța de expresie a cuvântului. În același timp, trebuie să menționăm și faptul că lexemul la prima vedere (= auzire), poate fi interpretat ca o creație internă cu suf. *-enie*, raportabilă la baza *potop*.

Pentru a explica *rubedenie*, am valorificat informația dialectală cea mai recentă (Mărgărit 2010: 182–184). Am luat în calcul o variantă dialectală, *rebedenie*, înregistrată din Teleorman, ținut în care am identificat și alte fapte lexicale interesante (cf. *brâncă* „labă”, atestare pentru semantismul etimologic, în Mărgărit 2009: 85–86), considerând-o un potențial argument: *Mănâncă toată lumea care a fost la mort, rebedenii, vecini, mă rog, cine-a fost cu lumânare acolo* (TDM III: 232, pct. 832, Lăceni, Teleorman). Atestările suplimentare din dicționare, nu puține, conferă credibilitatea așteptată variantei identificate. DLR a consemnat *rebedenie* ilustrându-l cu un text din Zanne, P. IV: 269: **Rebedenie la rebedenie trage ca acul la magnet** și cu un altul din aceeași epocă, preluat de la un autor muntean: *Acele rude și rebedenii erau multe la număr și tot cu putere și dare de mână* (A. Odobescu, *Scrieri literare și istorice*, III, 1887: 238). Anterior, în raport cu TDM III, cu câteva decenii înainte, CADE inclusese varianta s.v. *rudenie* 3°: *Un toptangiu din Călărași se găsisse ceva rebedenie, după o soră vitregă a nevestisei, ca un moșier din Ilfov* (Vlahuță). La rândul lui, Scriban a înregistrat varianta pentru Muntenia de vest și pentru Oltenia. Materialele mai noi confirmă *rebedenie* pentru Oltenia (Bărbuț, *Dicț. olț.*) și pentru Muntenia (ALRR–Munt., *Dobr.* II, h. 126/pct. 817 – Uliești, Dâmbovița și h. 136/pct. 830 – Băneasa, Giurgiu). (În același scop, v. și DGS III s.v. *rebedenie*). Este de presupus că *rebedenie* a precedat *rubedenie* și că ar fi putut constitui rezultatul unei intersectări, obligatorii, cu cel de al doilea termen, *rudenie*, de la care s-ar fi conservat tranșa finală. Procesul putea să aibă loc prin implicarea unui sinonim. Nu tocmai întâmplător, acesta i-a atras atenția lui Tache Papahagi, la timpul său. Lingvistul l-a introdus în *Contribuții lexicale* (1939: 40), de unde a fost preluat, ca regionalism în DLR s.v. 5. Este vorba de *ram* „rudenie, neam”, semantism dezvoltat pe teren românesc de cuvântul moștenit din lat. *ramus*: *Ți-oi fi și eu vreun ram?* (Pop, apud Papahagi, *op. cit.*). Textele populare din Muntenia confirmă termenul: *Taci, să nu zici vreo vorbă rea, că ți-oi fi și eu vreun ram!* (Stăncescu, *Basme*: 94), *Dacă mi-ești ram ceva, vino de-mi spune o vorbă bună și ți-oi spune și eu ție!* (*ibidem*: 98). În urma contaminației, *ram* + *rudenie*, ar fi putut rezulta o primă variantă, *rămedenie*, ulterior „perfectată” în **remedenie*. Prin acomodare, sub presiunea labialei [m], are loc modificarea: *rumedenie*, pe care Scriban o consemnează pentru jud. Buzău; dar din aceeași var. **remedenie*, prin asimilare parțială [m] – [d] > [b] – [d], s-ar fi ajuns la *rebedenie*. Pentru explicația acestei modificări fonetice, aducem un element de sprijin din lexicul dialectal muntenesc. Derivatul *urmariță* „oaie care rămâne mereu la urmă” a dezvoltat variantele *urbariță* (ALRR–Munt., *Dobr.* V, chest. 2390/pct. 876) și *orbariță* (*ibidem*, chest. 2388/pct. 875, 876) pe baza aceleiași schimbări de consoană labială, prin fenomenul de comutabilitate a acesteia, curent în graiurile munteneste. Pentru mutația *rebedenie* > *rubedenie* se impune să avem în vedere presiunea seriei sinonimice *rudă*, *rudenie*, ca și a verbului *înruși*, exercitate în vederea regularizării cuvântului nou creat, conform apartenenței la familia lexicală cu nucleul *rudă*.

*

Dintre derivatele discutate, sub aspectul creării, considerăm că *sumedenie*, *fumedenie* și *chipodanie* au apărut relativ în același mod. Toate au în comun o bază derivativă structurată identic: *fum de*, *sumă de*, *chip de*. În crearea lor s-a plecat de la construcțiile prepoziționale corespunzătoare cu *de*, prin captarea conectivului. Sudarea acestuia cu numele precedent s-a produs simultan cu derivarea, fapt ce face inobservabil, la prima vedere, procesul de compunere. Toate formațiile sunt perfect analizabile cu posibilitatea de identificare clară a părților componente. Analiza întreprinsă în sursele bibliografice relevă baza și un derivativ augmentat, de altfel inactiv în afara cazurilor citate. Dacă identificăm baza și formantul corepunzător *-enie*, secvența de legătură dintre acestea corespunde fostei prepoziții *de*. De fapt, și E. Petrovici propusese același afix, dar pentru altă bază, *sudom*, împrumut slav, indicat și de Scriban. Propunerea lingvistului clujean, în privința bazei, nu este suficient de convingătoare: pe de o parte, *sudom* nu cunoaște aceeași răspândire ca *sumă*, iar pe de altă parte, potențiala formație rezultată **sudumenie* nu a fost atestată.

Calificativul *derivate discutabile* „acoperă” câteva formații care întrunesc calitatea prin sufixul propus la analiză. Întrucât afixele se definesc prin derivatele create, se înțelege că datorită formantului am extins însușirea acestuia și asupra formațiilor corespunzătoare. În absența unui singur derivat, creat pe baza sufixului *-edenie*, pe lângă cele discutate, susceptibile de o interpretare diferită, este greu să recunoaștem existența acestuia; de aceea apreciem că este prematur să distingem o nouă particulă derivativă *-edenie*.

Cât privește *rubedenie*, acesta a fost afiliat seriei discutate, fără să întrunească condițiile minime de analiză, prin simpla identificare a secvenței finale *-edenie*. Coagularea acesteia ca urmare a contaminației *ram* + *rudenie* constituie o întâmplare, așa cum, după părerea noastră, o întâmplare este și atașarea cuvântului la seria prezentată, *sumedenie*, *fumedenie*, *chipodanie*.

BIBLIOGRAFIE

I. Izvoare și abrevieri bibliografice

- ALRR–Munt., Dobr., I–V = *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Muntenia și Dobrogea*, București, vol. I–III, de Teofil Teaha, Mihai Conțiu, Ion Ionică, Paul Lăzărescu, Bogdan Marinescu, Valeriu Rusu, Nicolae Saramandu, Magdalena Vulpe, 1996–2001; vol. IV, de Teofil Teaha (coord.), Ion Ionică, Bogdan Marinescu, Nicolae Saramandu, Magdalena Vulpe, 2004; vol. V, de Teofil Teaha (coord.), Bogdan Marinescu, Nicolae Saramandu, 2007.
- Bărbuț, DO= Dorina Bărbuț, *Dicționar de grai oltenesc*, Craiova, Asociația independentă, literară, artistică, culturală și editorială „Mileniul III”, 1990.
- CADE = I.-Aurel Candrea, Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat. Partea I: Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi* de I.-Aurel Candrea. Partea II: *Dicționarul istoric și geografic ilustrat*, de Gh. Adamescu, București, Editura Cartea Românească, [1926–1931].
- Cihac, I = A.D. Cihac, *Dictionnaire d'étimologie daco-romane*, vol. I, *Éléments latins comparés avec les autres langues romanes*, Francfort A./M., Ludolphe St. Goar; Berlin, A. Asher, 1870.
- DA = Academia Română, *Dicționarul limbii române*, sub conducerea lui Sextil Pușcariu, București, Librăriile Socec&Comp. și C. Sfetea, Imprimeria Națională Universul, 1913–1948.

- DGS III = *Dicționarul graiurilor dacoromâne sudice*, coord. Maria Marin, de Ion Ionică, Maria Marin, Anca Marinescu, Iulia Mărgărit, Teofil Teaha, vol. III, *Literele P–Z*, București, Editura Academiei Române, 2011.
- DI = *Dicționar invers*, [București], Editura Academiei, 1957.
- DLR = Academia Română, *Dicționarul limbii române (DLR)*. Serie nouă, București, Editura Academiei, 1965–2010.
- FCLR IV = *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. IV, *Sufixe. Derivarea nominală și adverbială*, coord. Marina Rădulescu-Sala, [București], Editura Academiei Române, 2015.
- MAT. DIALECT. I = *Materiale și cercetări dialectale*, vol. I, [București], Editura Academiei, 1960 (Academia Română, Filiala Cluj, Institutul de Lingvistică).
- Scriban = August Scriban, *Dicționarul limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologisme, provincializme)*, edițiunea întâia, Iași, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939.
- Stăncescu, B. = Dumitru Stăncescu, *Basme, culese din gura poporului*. Cu o prefață de Ionnescu-Gion, București, Haimann, 1892.
- Șăineanu, DU = Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, a opta edițiune, revăzut și adăogit la ediția a șasea, [Craiova], Editura „Scrisul românesc”, [1930].
- TDM III = *Texte dialectale. Muntenia*. vol. III, de Costin Bratu, Galina Ghiculete, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Victorela Neagoe, Ruxandra Pană, Marilena Tiugan, Magdalena Vulpe, București, Editura Academiei, 1987.

II. Exegeze

- Mărgărit 2005 = Iulia Mărgărit, *Ipoteze și sugestii etimologice. Note și articole*, București, Editura Academiei Române.
- Mărgărit 2009 = Iulia Mărgărit, *Vocabularul graiurilor muntenești actuale*, București, Editura Academiei Române.
- Mărgărit 2010 = Iulia Mărgărit, *Noi comentarii etimologice și semantice*, București, Editura Academiei Române.
- Papahagi 1939 = Tache Papahagi, *Contribuții lexicale*, București, Socec.
- Pascu 1916 = G. Pascu, *Sufixele românești*, București, Edițiunea Academiei Române.
- Petrovici 1930 = E. Petrovici, *Etimologii. Sumedenie*, în „Dacoromania”, VI, p. 338–339.
- Popescu-Marin Magdalena 1966 = Magdalena Popescu-Marin, *Din istoria derivării cu sufixe în limba română*, în „Limba română”, XV, nr. 1, p. 41–52.
- Rudeanu 1960 = Vadim Rudeanu, *Sufixele -anie și -enie în limba română*, în *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. II, p. 101–106.
- Sădeanu 1962 = Florența Sădeanu, *Sufixele colective din limba română, cu specială privire asupra repartiției lor*, în *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. III, p. 41–81.

QUESTIONABLE DERIVATIVES

ABSTRACT

The article revisits the topic of “questionable derivatives”, topic that had previously been approached by the author. In the current case, 4 derivative formations with the identical final segment have been selected from the bibliography: *fumedénie*, *sumedénie*, *chipodánie* (*chipodénie*), *rubedénie*.

This final segment was considered by some authors the *-edenie* derivative. As a consequence, the article suggests another analysis by involving a prepositional construction with *de* for the first three examples, thus separating *rubedenie* from the series in which it had been placed, due to its different means of creation (synonymic contamination).

Keywords: *derivatives, fumedenie, sumedenie, chipodanie, rubedenie.*